

Przewodnik po prawie karnym

Wojciech Filipkowski
Ewa M. Guzik-Makaruk
Katarzyna Laskowska
Grażyna Szczygieł
Elżbieta Zatyka

Oficyna

a Wolters Kluwer business

seria akademicka

Przewodnik po prawie karnym

Prawo jest na naszej stronie!

www.profinfo.pl
www.wolterskluwer.pl

- codzienna aktualizacja
- pełna oferta
- zapowiedzi wydawnicze
- rabat na zamówienia zbiorcze
do negocjacji
- uproszczony sposób zakupu e-mailem:
zamowienia.internet@wolterskluwer.pl

Przewodnik po prawie karnym

**Wojciech Filipkowski
Ewa M. Guzik-Makaruk
Katarzyna Laskowska
Grażyna B. Szczygieł
Elżbieta Zatyka**

Oficyna

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2008

Stan prawny na 1 października 2008 r.

Wydawca:
Ewa Wysocka

Recenzent:
Dr hab. Jarosław Warylewski, prof. UG

Redakcja:
Maciej Dzięciołowski

Korekta:
Małgorzata Sobczak
Katarzyna Szubińska

Skład, łamanie:
JustLuk, Justyna Szumięł, Łukasz Drzewiecki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2008

ISBN: 978-83-7601-431-9

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. (022) 535 80 00
31-156 Kraków, ul. Zacisze 7
tel. (012) 630 46 00
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
Księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Wprowadzenie.....	9
Literatura.....	11
Literatura podstawowa.....	11
Literatura uzupełniająca	11
Źródła.....	14
CZĘŚĆ I	
Schematy i tabele	17
CZĘŚĆ II	
Wybrane orzecznictwo do schematów i tabel	239
CZĘŚĆ III	
Kazusy	287
CZĘŚĆ IV	
Wybrane orzecznictwo do kazusów	311

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.k.w. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

Inne

- Lex – System Informacji Prawnej „OMEGA Lex”
- OSNKW – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
- OSNwSK – Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
- OSP – Orzecznictwo Sądów Polskich
- Prok. i Pr. – Prokuratura i Prawo
- SN – Sąd Najwyższy

WPROWADZENIE

Wykorzystując wieloletnie doświadczenia w prowadzeniu zajęć akademickich z prawa karnego materialnego i dostrzegając zarazem trudności, jakie sprawia studentom usystematyzowanie wiedzy z tego przedmiotu, oddajemy do rąk Czytelników *Przewodnik po prawie karnym*.

Na kształt *Przewodnika* istotny wpływ miały sugestie studentów zgłaszane podczas ćwiczeń, konsultacji i wykładów, a także wymiana spostrzeżeń – przez prowadzących wykład kursowy i ćwiczenia – podczas zebrań naukowych Zakładu Prawa Karnego i Kryminologii na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom studentów, przyjęto trójstopniową strukturę *Przewodnika*. Część I zawiera schematy i tabele, w których w sposób graficzny zostały przedstawione wszystkie instytucje części ogólnej prawa karnego. Zważywszy na istniejące w doktrynie rozbieżności co do pewnych kwestii, uznano za stosowne ich zasygnalizowanie i uczyniono to w następujący sposób: pod schematem wskazano istotę rozbieżności oraz autorów odmiennych poglądów. Ma to pomóc studentom w usystematyzowaniu wiedzy nabytej podczas wykładu, uczestnictwa w ćwiczeniach oraz pracy własnej przy wykorzystaniu podanej przez autorów *Przewodnika* literatury podstawowej, zawierającej opracowania podręcznikowe, oraz literatury uzupełniającej, pogłębiającej wiedzę, a obejmującej poglądy przedstawicieli doktryny prawa karnego zamieszczone w komentarzach do kodeksu karnego, kodeksu karnego wykonawczego oraz pozakodeksowego prawa karnego i orzecznictwo Sądu Najwyższego.

W części II zamieszczono orzecznictwo Sądu Najwyższego odnoszące się do obecnie obowiązującego kodeksu karnego. Ograniczenie się do orzecznictwa SN uzasadnione jest faktem, że jest ono niewzruszalne i kształtuje linię orzeczniczą sądów niższego szczebla. Autorzy nie kwestionują wartości i znaczenia orzecznictwa sądów apelacyjnych, ale kierując się tym, iż orzecznictwo to może podlegać weryfikacji w toku kontroli instancyjnej, podjęli decyzję o rezygnacji z przywoływania też orzeczeń tychże sądów. Za przyjęciem takiej formuły stoją potrzeby odbiorców i ograniczone ramy wydawnicze niniejszego *Przewodnika*. Układ przywoływanych orzeczeń jest następujący: w pierwszej kolejności wskazano sygnaturę akt sądowych, następnie rodzaj rozstrzygnięcia (uchwała, wyrok, postanowienie), datę wydania oraz miejsce publikacji, a następnie zacytowano tezy rozstrzygnięć. Orzeczenia zostały przyporządkowane poszczególnym schematom (np. pod schematem nr 5 znajduje się odesłanie do orzecznictwa poz. 1 i 2 w części zatytułowanej „Wybrane orzecznictwo do schematów i tabel”).

Część III zawiera 12 kazuśw podstawowych, przedstawionych w formie krótkich opisów stanów faktycznych. Každy z kazuśw zawiera od kilku do kilkunastu podkazuśw stanowiących jego rozwinięcie. Poprzedza je drzewo genealogiczne pewnej fikcyjnej rodziny, której członkowie są bohaterami poszczególnych kazuśw. Istotnym jego elementem, na który rozwiązujący kazusy powinni zwrócić szczególną uwagę, jest wiek poszczególnych bohaterów, a także ich koligacje rodzinne. Celem tej części *Przewodnika* jest umożliwienie studentowi sprawdzenia nabytej wiedzy teoretycznej. Warto zwrócić uwagę na to, że nie wszystkie kazusy mają jednoznaczne rozwiązanie, a nawet nie wszystkie przedstawione zachowania wyczerpują znamiona przestępstwa. W celu ułatwienia rozwiązania kazuśw podano przykładowe orzecznictwo Sądu Najwyższego w części zatytułowanej „Wybrane orzecznictwo do kazuśw”.

Zamierzeniem twórców *Przewodnika* było nauczenie studentów argumentacji prawniczej i uzasadniania swego stanowiska przy wykorzystaniu obowiązującego stanu prawnego oraz orzecznictwa sądowego. Mamy nadzieję, iż oddawany w Państwa ręce *Przewodnik* pomoże usystematyzować posiadaną wiedzę, nauka prawa karnego stanie się przyjemnością, a nie tylko obowiązkiem wynikającym z programu studiów.

Pragniemy złożyć wyrazy wdzięczności Panu Profesorowi Jarosławowi Warylewskiemu za cenne i wnikliwe uwagi oraz sugestie zawarte w recenzji, które przyczyniły się do udoskonalenia ostatecznego kształtu podręcznika.

Autorzy

LITERATURA

Literatura podstawowa

- Bojarski T., *Polskie prawo karne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 2006
- Buchała K., Zoll A., *Polskie prawo karne*, Warszawa 1995
- Buchała K., *Prawo karne materialne*, Warszawa 1980
- Cieślak M., *Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia*, Warszawa 1994
- Cieślak M., *Prawo karne w zarysie*, Warszawa 1987
- Dietrich M., Namysłowska-Gabrysiak B., *Prawo karne. Część ogólna*, Warszawa 2004
- Gardocki L., *Prawo karne*, Warszawa 2007
- Indecki K., Liszewska A., *Prawo karne materialne. Nauka o przestępstwie, karze i środkach penalnych*, Warszawa 2002
- Lernell L., *Podstawowe zagadnienia penologii*, Warszawa 1977
- Lernell L., *Współczesne zagadnienia polityki kryminalnej. Problemy kryminologiczne i penologiczne*, Warszawa 1978
- Marek A., *Prawo karne w pytaniach i odpowiedziach*, Toruń 2004
- Marek A., *Prawo karne*, Warszawa 2007
- Marek A., *Prawo karne. Zagadnienia teorii i praktyki*, Warszawa 1997
- Prawo karne*, red. A. Grześkowiak, Warszawa 2007
- Prawo karne gospodarcze*, red. O. Górniok, Warszawa 2003
- Prawo karne materialne. Część ogólna i szczególna*, red. M. Bojarski, Warszawa 2007
- Prawo karne materialne. Część ogólna*, red. M. Mozgawa, Kraków 2006
- Ratajczak A., *Zarys wykładu prawa karnego*, Warszawa 2002
- Śliwowski J., *Prawo karne*, Warszawa 1975
- Świda W., *Prawo karne*, Warszawa 1989
- Warylewski J., *Prawo karne. Część ogólna*, Warszawa 2005

Literatura uzupełniająca

- Barczak-Oplustil A., Bogdan G., Cwiąkański Z., Dąbrowska-Kardas M., Kardas P., Majewski J., Raglewski J., Rodzynkiewicz M., Szewczyk M., Wróbel W., Zoll A. (red.), *Kodeks karny. Część szczególna, t. 2 Komentarz do art. 117–277, t. 3 Komentarz do art. 278–363*, Kraków 2006, Kraków 2008

- Bieńkowska E., Kunicka-Michalska B., Rejman G. (red.), Wojciechowska J., *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, Warszawa 1999
- Bieńkowska E., Walczak-Żochowska A., *Postępowanie w sprawach nieletnich. Komentarz*, Warszawa 2003
- Bogdan G., Buchała K., Cwiąkański Z., Dąbrowska-Kardas M., Kardas P., Majewski J., Rodzynkiewicz M., Szewczyk M., Wróbel W., Zoll A. (red.), *Kodeks karny. Część szczególna, t. 2 Komentarz do art. 117–277, t. 3 Komentarz do art. 278–363*, Kraków 1999
- Bogdan G., Cwiąkański Z., Kardas P., Majewski J., Raglewski J., Szewczyk M., Wróbel W., Zoll A. (red.), *Kodeks karny. Część ogólna, t. 1 Komentarz do art. 1–116*, Kraków 2004, Warszawa 2007
- Bojarski M., Filar M., Filipkowski W., Górniok O. (red.), Hofmański P., Kalitowski M., Kamiński A., Paprzycki L.K., Pływaczewski E., Radecki W., Sienkiewicz Z., Siwik Z., Stefański R.A., Tyszkiewicz L., Wąsek A., Wilk L., *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2004
- Bojarski M., Radecki W., *Pozakodeksowe prawo karne, t. 1 Przepisy przeciwko pamięci narodowej, obronności, bezpieczeństwu osób i mienia, zdrowiu. Komentarz*, Warszawa 2002
- Bojarski M., Radecki W., *Pozakodeksowe prawo karne, t. 2 Przepisy gospodarcze oraz przeciwko środowisku. Komentarz*, Warszawa 2003
- Bojarski M., Radecki W., *Pozakodeksowe prawo karne, t. 3 Przepisy w dziedzinie porządku publicznego, wyborów, polityki i inicjatywy ustawodawczej, pracy i ubezpieczeń społecznych, kultury i własności intelektualnej. Komentarz*, Warszawa 2003
- Bojarski T., Michalska-Warias A., Piórkowska-Flieger J., Szwarczyk M., *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2006
- Buchała K. (red.), Kardas P., Majewski J., Rodzynkiewicz M., Wróbel W., Zoll A. (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 1–116 Kodeksu karnego*, Kraków 1998
- Cwiąkańska M., Korcyl-Wolska M., Kuc J., Ostrowska M., *Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z orzecznictwem SN*, Gdańsk 2001
- Daszkiewicz K., *Przepisy przeciwko życiu i zdrowiu. Rozdział XIX kodeksu karnego. Komentarz*, Warszawa 2000
- Filar M., Kwaśniewski Z., Kala D., *Komentarz do ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary*, Toruń 2006
- Flemming M., *Kodeks karny – część wojskowa. Komentarz*, Warszawa 2000
- Flemming M., Kutzmann W., *Przepisy przeciwko porządkowi publicznemu. Rozdział XXXII kodeksu karnego. Komentarz*, Warszawa 1999
- Flemming M., Michalski B., Radecki W., Stefański R., Warylewski J., Wąsek A. (red.), Wojciechowska J., Wojciechowski J., *Kodeks karny – część szczególna, t. 1 Komentarz do artykułów 117–221*, Warszawa 2006
- Flemming M., Wojciechowska J., *Zbrodnie wojenne. Przepisy przeciwko pokojowi, państwu i obronności. Rozdział XVI, XVII, XVIII kk. Komentarz*, Warszawa 1999
- Gaberle A., Korcyl-Wolska M., *Komentarz do ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich*, Gdańsk 2002
- Góral R., *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2007

- Góral R., Górniok O., *Przestępstwa przeciwko instytucjom państwowym i wymiarowi sprawiedliwości. Rozdział XXIX i XXX Kodeksu karnego. Komentarz*, Warszawa 2000
- Górecki P., Stachowiak S., *Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich. Komentarz*, Kraków 2002
- Górniok O., Hoc S., Kalitowski M., Przyjemski S.M., Sienkiewicz Z., Szumski J., Tyszkiewicz L., Wąsek A., *Kodeks karny. Komentarz*, t. 1–2, Gdańsk 2005
- Górniok O., Kozielowicz W., Kunicka-Michalska B., Michalski B., Pływaczewski E., Skorupka J., Wąsek A. (red.), Zawłocki R., *Kodeks karny. Część szczególna*, t. 2 *Komentarz do artykułów 226–316*, Warszawa 2004, Warszawa 2006
- Górniok O., *Przestępstwa gospodarcze. Rozdział XXXVI i XXXVII Kodeksu karnego. Komentarz*, Warszawa 2000
- Gromek K., *Komentarz do ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich*, Warszawa 2004
- Grześkowiak K., Krukowski A. (red.), Patulski W., Warzocha E., *Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich. Komentarz*, Warszawa 1984
- Hołda Z., Postulski K., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Gdańsk 2005
- Janczukowicz K., *Kodeks karny z orzecznictwem*, Kraków 2002
- Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, red. M. Mozgawa, Kraków 2006
- Kotowski W., *Przestępstwa drogowe. Komentarz*, Warszawa 2006
- Kunicka-Michalska B., *Przestępstwa przeciwko ochronie informacji i wymiarowi sprawiedliwości. Rozdział XXX i XXXIII Kodeksu karnego. Komentarz*, Warszawa 2000
- Kunicka-Michalska B., Wojciechowska J., *Przestępstwa przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności oraz czci i nietykalności cielesnej. Rozdział XXIII, XXIV, XXV i XXVII Kodeksu karnego. Komentarz*, Warszawa 2001
- Lelental S., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2001
- Marek A., *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2006
- Marek A., Waltoś S., *Podstawy prawa i procesu karnego*, Warszawa 2003
- Pawela S., *Kodeks karny wykonawczy. Praktyczny komentarz z indeksem rzeczowym*, Warszawa 1999
- Radecki W., *Przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową. Rozdział XXVIII Kodeksu karnego. Komentarz*, Warszawa 2001
- Radecki W., *Przestępstwa przeciwko środowisku. Rozdział XXII Kodeksu karnego. Komentarz*, Warszawa 2001
- Skorupka J., *Przestępstwa przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi. Rozdział XXXVII Kodeksu karnego. Komentarz*, Warszawa 2002
- Stefański R.A., *Kodeks karny z orzecznictwem i piśmiennictwem (za lata 1998–2003)*, Toruń 2004
- Szymanowski T., Świda Z., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 1998
- Wąsek A., *Kodeks karny. Komentarz*, t. 1 (art. 1–31), Gdańsk 1999
- Wojciechowski J., *Kodeks karny, komentarz, orzecznictwo*, Warszawa 2002
- Zabłocki S., Wypych P., *Orzecznictwo sądów apelacyjnych w sprawach karnych*, Warszawa 2002

Źródła

1. Konstytucja

Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

2. Umowy międzynarodowe

Konwencja z dnia 9 grudnia 1948 r. o zapobieganiu i karaniu zbrodni ludobójstwa (Dz. U. z 1952 r. Nr 2, poz. 9)

Konwencja nowojorska z dnia 26 listopada 1968 r. o niestosowaniu przedawnienia wobec zbrodni wojennych i zbrodni przeciw ludzkości (Dz. U. z 1970 r. Nr 26, poz. 208)

Konwencja nowojorska z dnia 10 grudnia 1984 r. o zakazie stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (Dz. U. z 1989 r. Nr 63, poz. 378)

Protokół nr 6 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, dotyczący zniesienia kary śmierci. Strasburg, 28 kwietnia 1983 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr 23, poz. 266)

Międzynarodowa Konwencja nowojorska z dnia 18 grudnia 1979 r. przeciwko braniu zakładników (Dz. U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1123)

Międzynarodowe Porozumienie dotyczące zwalczania handlu żywym towarem. Paryż, 18 maja 1904 r. Międzynarodowa Konwencja dotycząca handlu żywym towarem. Paryż, 4 maja 1910 r. (Dz. U. z 1922 r. Nr 87, poz. 783)

Międzynarodowa konwencja genewska z dnia 30 września 1921 r. o zwalczaniu handlu kobietami i dziećmi (Dz. U. z 1925 r. Nr 125, poz. 893)

Konwencja genewska z dnia 11 października 1933 r. o zwalczaniu handlu kobietami pełnoletnimi (Dz. U. z 1938 r. Nr 7, poz. 37)

Konwencja z dnia 2 marca 1950 r. z Lake Success o zwalczaniu handlu ludźmi i eksploatacji prostytucji (Dz. U. z 1952 r. Nr 41, poz. 278)

Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii, przyjęty w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 76, poz. 494)

Konwencja haska z dnia 16 grudnia 1970 r. o zwalczaniu bezprawnego zawładnięcia statkami powietrznymi (Dz. U. z 1972 r. Nr 25, poz. 181)

Konwencja tokijska z dnia 14 września 1963 r. o przestępstwach i niektórych innych czynach popełnionych na pokładzie statków powietrznych (Dz. U. z 1971 r. Nr 15, poz. 147)

Konwencja Narodów Zjednoczonych z dnia 15 listopada 2000 r. przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej (Dz. U. z 2005 r. Nr 18, poz. 158)

Protokół o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej z dnia 15 listopada 2000 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 18, poz. 160)

- Protokół przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej z dnia 15 listopada 2000 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 18, poz. 162)
- Protokół przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i obrotowi bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej z dnia 31 maja 2001 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 252, poz. 2120)
- Konwencja strasburska z dnia 8 listopada 1990 r. o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa (Dz. U. z 2003 r. Nr 46, poz. 394)
- Międzynarodowa konwencja z dnia 9 grudnia 1999 r. o zwalczaniu finansowania terroryzmu (Dz. U. z 2004 r. Nr 263, poz. 2620)
- Międzynarodowa konwencja o zwalczaniu terrorystycznych ataków bombowych, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 15 grudnia 1997 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 66, poz. 438)
- Konwencja Narodów Zjednoczonych wiedeńska z dnia 20 grudnia 1988 r. o zwalczaniu nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi (Dz. U. z 1995 r. Nr 15, poz. 69)
- Międzynarodowa Konwencja genewska z dnia 12 września 1923 r. o zwalczaniu obiegu i handlu wydawnictwami pornograficznymi (Dz. U. z 1927 r. Nr 71, poz. 621)

3. Ustawy

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 554)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557)
- Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. Nr 53, poz. 549)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. Nr 104, poz. 708)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694)
- Ustawa z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. Nr 50, poz. 580)
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133, poz. 883)
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. Nr 106, poz. 679)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485)
- Ustawa z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu (Dz. U. Nr 116, poz. 1216)

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35, poz. 230)
- Ustawa z dnia 22 kwietnia 1964 r. o wstrzymaniu biegu przedawnienia w stosunku do sprawców najcięższych zbrodni hitlerowskich popełnionych w okresie drugiej wojny światowej (Dz. U. Nr 15, poz. 86)
- Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 1997 r. Nr 26, poz. 152)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. Nr 35, poz. 228)
- Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. Nr 197, poz. 1661)
- Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. Nr 17, poz. 78)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493)

4. Rozporządzenia

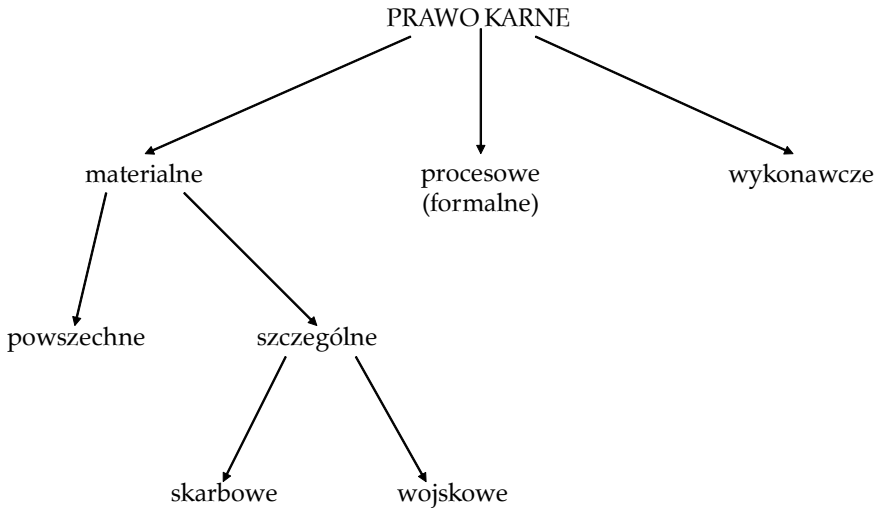
- Rozporządzenie z dnia 18 stycznia 2001 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach nieletnich (Dz. U. Nr 56, poz. 591)
- Rozporządzenie z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. Nr 124, poz. 1359)
- Rozporządzenie z dnia 1 lutego 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii (Dz. U. Nr 25, poz. 203)

5. Dekrety

- Dekret z dnia 28 czerwca 1946 r. o odpowiedzialności karnej za odstępstwo od narodowości w czasie wojny 1939–1945 r. (Dz. U. Nr 41, poz. 237)
- Dekret z dnia 31 sierpnia 1944 r. o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego (Dz. U. z 1946 r. Nr 69, poz. 377)

CZĘŚĆ I

SCHEMATY I TABELE

Uwagi:

- W doktrynie występują inne określenia prawa karnego szczególnego, takie jak: wyspecjalizowane dziedziny prawa karnego (I. Andrejew, A. Marek), prawo karne specjalne (M. Cieślak). Wyodrębnienia prawa karnego wyspecjalizowanego dokonuje się ze względu na następujące kryteria: podmiot (przepisy odnoszą się do wszystkich osób albo wyodrębnionych grup osób – M. Cieślak), obowiązki (powszechnne i szczególne – J. Śliwowski), źródła zasad odpowiedzialności (przepisy części ogólnej kodeksu karnego lub inne przepisy – A. Marek).
- Panuje jednomyślność co do zaliczenia prawa karnego wojskowego i skarbowego do dziedziny szczególnej, natomiast powstają rozbieżności co do prawa wykroczeń (T. Bojarski wyodrębnia obok prawa karnego powszechnego i działów szczególnych prawo wykroczeń, aczkolwiek twierdzi, iż nie będzie błędem zaliczenie go do prawa karnego powszechnego; A. Marek wyodrębnia prawo wykroczeń jako uzupełnienie prawa karnego *sensu stricto*, czyli prawa dotyczącego przestępstw, a L. Gardocki i P. Kozłowska-Kalisz – traktują prawo wykroczeń jako dziedzinę bliską prawu karnemu. Podobne wątpliwości dotyczą prawa nieletnich (I. Andrejew, K. Buchała, M. Cieślak, T. Bojarski, M. Dietrich, B. Namysłowska-Gabrysiak – zaliczają prawo nieletnich do prawa karnego szczególnego; zaś L. Gardocki, P. Kozłowska-Kalisz - prezentują stanowisko, iż prawo karne nieletnich związane jest ściśle z prawem karnym powszechnym).
- L. Gardocki wyróżnia także prawo karne międzynarodowe oraz międzynarodowe prawo karne.

Schemat 2

Notatki:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....